

KUKULLA'RA, GOGO ETA BIOTZEZ

Euskerazaintza'n buru ta belarri gabiltzanok, ez gera, egia esan, ibiltari.
Gure gureak diran batzarrak eta kitto.
Baña jakin miñak ez dauka mugarik, ez eta aizetu bearrak ostoporik.
Aurten Errioxa aldera ibillaldi bat egiteko asmoa agertu zuan norbaitek, ez
ain zuzen ardauek dastatzera... eta asmoa egi biurtu zan.
Bereala zabaldu zan deia, asmo eta elburua agertuaz.

ERRIOXARA IBILLALDIA EUSKERAZAINTZA'REKIN Iraila'ren 21'tian

OARRA

Bi elburu dauzka ibillaldi onek:

BAT Gure Kristau sinismenaren aztarna zarrak ezagutu.

San Millan sinismenaren aldetik iturria izan da Euskalerrian.

Ez dago beste etxerik orrelako itzalik daukenik.

BI Euskeraren iturriak ikusi Errioxa'n.

Euskeraz idatzitako aurreneko itzak San Millan'en egiñak daude (992)

Euskerazaintza delako, erri euskeraren akademiak zuzentzen du ibillaldi au.

NUNDIK ATERAKO DA?

Donosti'ko San Inazio Parrokiaren atzekaldetik, Zabaleta kaletik.

IBILLALDIA

8:30 AM **Atera**

11:30 AM San Millan'en meza (Yuso-beko Eliza)

12:15 PM San Millan ikusi (beko aldea).

1:15 PM San Millan goikoa ikusi.

**Bukaeran Naparroa'ko errege zarren alde erresponsoa egin,
Suso'n goien.**

(Goikoa, Santxo III Andiak berritua. Bekoa, Erromanikoa,
Garzia IV, XI gizaldian).

2:00 PM **Senidearteko bazkaria: BADARAN "Comercio jatetxean"**
(Iursagarrak txoritxuarekin eta arkumearen saieskiak erreta).
BERSOFARIEKIN.

4:00 PM **Kañas ikusi ta oroigarriak erosi.**

(Bizkaiko Jaunaren alabak daukan arpegiaren edertasuna
ezagutu).

Orrela 70 lagun batu giñan Kukulla eta inguruak ikusiaz, euskeraren aztar-
nak gogoratzen.

Egun zoragarria. Giro beroa lagunartean. Giro atsegiña bidean. Asmo eta
jakitez euskera elburu gendula. Aidean geratu da ezaugarria: datorren urterako
beste baten eskabidea.

Nabari da erri euskerak aizetu bearra daukala.

Aidean dabil gura izarbel (satelitea) urteetako deia gogoratzen:

Euskara, jalgi adi plazara

* * * * *

GLOSA EMILIANENSE

Cono abruitot'to Tc fl e tzO zAⁱ n
(uc,io Cttt'isto.^^^cno5u^Ltot
↑.,al bt+tno e;Enct hattor`e:
↓₁4zulb..cnotiEnCrdet nltuco nt
cono Putee. c-no Liprtfiu ante.
Enof gceculo f be' l.o gtCeLd'
fāCanof bc..y onlcup`te tal #•c>zbrcrc
fet`e !cti aE',iñtte efz, ftt> fac6
toso Ce5atttc...-

(tfO_D I aNsk

C_Z Zinu

Ori "Glosa Emilianense'an" azpian euzkeraz idatzia azaltzen dana da.

Bi itz. Bat izen berezkoa, ta bestea aditza, baña izena bezela erabilia dago-
ena, idatziari esan naia emoten diotenak daude. Beste itz denak, lau geiago,
bi itz au enengo oien esan naia, bai dala edo ez dala esaten dute:

Orela daude osatuak bi itzak, idatzian oña ak diranak:

IIOKI: Esan bear degu asteko, nola Z izkia, zazpiga en aozkoa dala euzke-
ran, ba lagundun Z ibiltzen da IZ itzakin, uran esan naiatik dato enian. Orela;
izotz, ize di, izeta... Baña argiaren esan naia dunian; iar, izena, Eguikia'n
bezela, zazpiga en aozkoa ibilli bear. Bere abotza zzz españietara oso osorik
botata agiten da.

IZIOKI: Orrela dago osatua:

Izadian lagia

iz Izadian lagia, ta berak erabiltzen dun kemena edo azku.

izi Lagia, kemena ta gizonen adimena.

izio Lagia, kemena ta gizonen adimenan egoera.

izioki IEiok artzen dun izaera lekaideen bizitzan.

IZIO IZI'n dagoela lanian, edo bere iakintazun onorioak iakiten.

IZIOKI IZIO'n izatendan adimena edo iakintazunak artzen dun izaera
lekaiden bizitzan azaltzen diran eginkeraren bitañez.

Ze irudi edo emaitzak, IIO'n iakintazunak, lekaiden bizitzan azal-
tzen diranak, ta IIO'tik iasoak diranak. Emen bere eginkera ikus-

gañak ta gogogañak, bai ere bere ga bitazunan emaitzak izaten dira.
 Bigafen itza, AIUTU, aditza da, baña izena bezela erabilia dago.

AIUTU Itz au, gal duna da, ta au kakoa I/IOKI itzakin, ba bera, gal gabea ta gogozkoa noski ororo.

AI Bi aozko auek itz e oan, gal gabeak oro.
 O ela dira ga; dunak: aitzza, aita, aintza, aiuto...
 Ta gogozkoak: leio, jainko, ian, iaun, a;ntzi, iakin.

AITZA: O ela dago osatua. Ugari (tz) izadiko gauz (i) baiezko ekintzailea izadikoa, aitzza dala. Aitzza, lu aren oñaña dala esaten du.

Aita: Sendian oñaña dala esaten du.

AIUTU: Gauz gai dun (u) bizitzan oñaña (al) dala esaten du.
 Lekaide aiek, ez dutela laguntza neiko, edo bere bizi era ez dala egokia edo neikua.
 Ez dituztela bea ezko gauz, bere bizitza gal dunan ondo izateko.
 AIUTU'k dauka gai dun esan naia.
 IIOKI'k, gogozkoa.
 Sei itz oien esan naia, o ela ikusten ditugu.

I)(I OKI DUGU - ARGITAZUNA DEGU
 GUEK AIUTU - GUEK LAGUNTZA
 EZ DUGU - EZ DEGU

IMANOL MUGIKA ALBERDI

KUKULLA KOGOLLAKO SAN MILLAN

I

Antxiñateko KUKULLA mendi
 gaur, San Millan de Kogolla
 gizonker;ak aldatu eban
 euskal lurra erderara;
 inguru onek daukan ospea
 gizon batek emon eutsan
 berari esker, gaur, emen gagoz
 ospatzen anaitasuna.

III

Erreka ta ibaiz inguru onek
 Euzkadi bera dirudi
 antxiñateko euzko sustra;ak
 galdu bagarik maiteki;
 len izan zana ixilik dauka
 ondo gordeta zintzoki
 bere izatea ezin ukatu
 sortzetiko bizitzari.

II

Seigarren mende aldi artako
 San Millan gizon santua
 euskalduna zan euskeraz ondo
 itz egiten ekiana;
 ezpairik bage erri zalea
 santuei dagokiena
 Jainkoarentzat eukan dan dana
 baita be erri laztana.

IV

Ezaugarriak ederrak daukaz
 zer izan zan lenagoan
 euzko urratzak agiri ditu
 girorik ederrenean;
 urrezko bitxi zoriontsu lez
 egazkor doaz aidean
 kristautasuna t'euzko izkuntza
 San Millanen biotzean.

V

San Millan onek alde danetik
euzko usaña dario
sendi ta lagun alkar izketan
aita baten irudiko;
mendiak eder euzko tankeraz
zar, zabal, luze ta sendo
lurrean gogor sustraiturikan
gora adi zeruraino.

VI

Buruz ta izkuntzaz ondo ebiltzan
euskeraren alorrean
euren arima euskalduna zan
bizitza arazoetan;
Aitorren itza eben miñean
baita biotz barrenean
arbaso mendi ta eleizan
euzkotarren izenean.

VII

Gure izkuntzaren edergarritzat
gogora daigun San Millan
gure itzaren lenen izpiak
ementxe goratu ziran;
euzko gizonak idatzitako
ezaugarri onenean
euskal idatzi majtagarriak
lur ontan agertu ziran.

VIII

San Millaneko toki onetan
Komentu bi dagoz tinko
bata bekoa bestea goiko
alkartuz soragarriro;
goikoan dagoz bost koba zulo
bitxiak barru ta kanpo
arbasoentzat bizi tokiak
izan zirenak luzaro.

IX

Errien sena itzak agertzen
erri ta mendi artean
izkuntz bikaiñak erri bikaiña
mendi ta solo tartean;
izen ederrak ugari dira
San Millango lurraldean
euskal jatorren bizilekua
leial agertzen lur ontan.

X

Izen ta abizen agiri dira
San Millanen babesean
Bitxi bitxika urre antzera
euren edertasunean;
erri oneri emon nai dautse
goratasuna lurrean
arbaso aren odol gorriaz
bedeinkaturik lorean.

XI

Gaurko San Millan bazter ederra
antxiñateko KUKULLA
zur eta gogoz sendo ebillan
Jaungoikoari begira;
sinjsmen argiz indartsua zan
zeruaren esanera
danez goitikan egiz nai eben
sinismena zabaltzea.

XII

Bizkai Gipuzku eta Araban
jarri zituen sustraiak
ainbat konbentu agertu ziran
San Millandarrak jarriak;
egi-egitan esan giñake
KUKULLATARREN argiak
izan zirela euskaldunentzat
zerutar itur bidiak.

AITA SANTI ONAINDIA

"Euskerazaintza"ren zenbaki au kaleratzeko dala, Larrea'ko Aita karmeldarren inguruan, konbenturako bidea asi eta bereala aurkitzen dan iturri baten aurrekaldean, Aita Santi Onaindia'ren irudi eder bat ipiniaz, bere nortasun eta duintasuna gaurkoen gomuta eta gerokoan ezaugarri agertzeko asmoa noiz beteko dago.

EUSKERAZALEAK eta EUSKERAZAINTZA dira orren ardura artuta daukenak.

Eurok dira Bizkai'ko Foru Aldundiaren eta Zornotza-Amorebieta'ko Udalaren laguntzaz, omenaldi ori gertu eta aurrera daroenak, Aita Santi ospetsuak bere bizi luzearen urterik geienak eta bere lanik oparoenak burutu eta bete zitun inguruan euskal alorrean diarduenen eredu geratu dedin.

Esan bear onetan Larrea'ko Karmeldarrak atsegin biziz artu eta jakin ebela Euskerazaleak eta Euskerazaintzaren asmoa eta euren aldetik ortarako bear zan lur zatia eskeiniaz.

Urrengo zenbakian agertuko doguz oroitarri orren bedeinkapen eta eskintza jaiko goraberak.

Gaur esan geinkena da bere antz-irudia euskal ertilari ezagun eta ospetsu dan Migel Angel Lertxundi ertilari jatorrak bustiñean itxuratu eta brontzean lortua dala.

Jaia, urte onetako Urrilla'ren 19'an ospatuko da, euskaltzale eta euskalari jatorrak bertan batuz.

Asierako 11 1/2 tan Eleiz ospakizun bat egingo da konbentuko eleizan, bertan olerki irakurte eta "AMES-KIMU"ren abestiak entzun ondoren, Iturri ondora aldatu, irudia bedeinkatu, omenezko aureskua eskeini eta betirako agirian ipiniaz.

Orrela Amorato erritxoan jaio ba zan ere, bere lantoki eta etxe izan zitun inguru onetan jaso al izango ditu euskal biotzen agur, otoi eta goresmenik beroenak.

AITA SANTI ONAINDIA'ri IRUDIA TA OMENALDIA

(Amorebieta'n, 1996'ko urrillaren 19'an)

EGITARAUA

11 1/2'etan: Eleiz-ospakizuna.

- Bibli-abestia: AMES-KIMU abes batzak (Zuzendaria: Aita Eliseo Lejarza, Kalmerdarra)

- Aita Santi'ren olerki baten iragarpena (Itxaso Ozerin gaztea iragarle)

12'etan: Larra'ko Iturri-ondoan, irudiaren aurrean:

- Irudiaren bedeinkapena: (Aita Andoni Olea, Karmeldarrak)
- Irudiaren aurkezpena: Martin Olazar, EUSKERAZAINTZAREN Lendakariak)
- Aureskua
- Txistua
- Bertsoak
- Agur Jaunak

Ordu bietan: Bazkaria